

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe lulle și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
:	Advocați	400 Lei pe 1 an
:	Magistrați	300 Lei pe 1 an
:	Un număr simplu	20 Lei
:	Un număr dublu	30 Lei
:	Un număr vechiu	55 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adfje. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Dr. Georgiu Plopu de *Alex. Marta*
Prim Președintele Curții de Apel Timișoara.
2. Art. 246 Leg. org. jud. de *A. M.*
3. Judecătoria și împăcarea . . . de *Dr. Șt. Köves*
advocat din Satu-Mare.
4. Observări asupra unui proces de divorț de *Dr. Șt. Medgyesi*
advocat din Satu-Mare.
5. Jurisprudența Trib. Oradea-Mare, act posesorii (urmare) Adnotare . de *G. Docan*
Jud. Trib. Oradea-Mare.
6. Curtea de Apel Cluj, Camera de punere sub acuzare
7. Rezumate de jurisprudență stabilite de Instanțele judecătorești din Ardeal.

Dr Georgiu Plopu

In urma dispozițiilor neiertătoare a legii de organizare judecătorească, savantul jurist ardelean Dr Georgiu Plopu, pe data de 8 Octombrie 1925, a fost scos la penziune în urma limitei de vârstă.

Nu insistăm în expunerea marelui pierderi, ce o suferă justiția țării românești prin retragerea din funcțiune a celui, care a fost pentru justiție Dr G. Plopu. O știm și o simțim cu toții deopotrivă justițiabilii, avocații și mai ales noi magistrații, cari am avut în Dsa un lucefăr luminător în zilele întunecului timpului de prefacere, pe îndrumătorul și pilda noastră vie de urmat.

Nu mă duc cu gândul și amintirile mele în trecutul îndepărtat, când începând ca distins avocat a trecut în magistratura maghiară, ca să facă neamului său cinste, arătând calitățile eminente și superioare ale românului. Nu mă gândesc la cinstea și aprecierea de care a avut parte dela asupritorii de odinioară pentru aceste distinse calități ale sale — și nu pentru lingușiri și servicii politice urâte — Nu cuget nici la imensele ser-

vicii, ce le-a făcut justiției maghiare prin munca, ce a depus-o pe terenul justiției practice, ori la munca ce a depus-o prin scrieri juridice din toate ramurile științei dreptului, în urma cărora la unguri Dr Georgiu Plopu devenise o noțiune și fusese înaintat la Curtea de Casație maghiară abia în etate de 45 ani. Nu mă gândesc nici la fiorul cald al inimilor ardelenilor și bănățenilor, ori de câte-ori îi vedeam semnatura pe o sentință venită dela Curia maghiară, sau pe un articol juridic din vre-o revistă, pentru că acestea sunt ale trecutului, aparțin istoriei gloriei lui, și cum acea epocă de istorie glorioasă a Dsale s'a încheiat, nu mă mai preocupă în momentul, când abia mă servește peana, scriind despre plecarea Dsale din serviciul justiției.

Aș fi prea fericit, să-mi pot ordona amintirile mai recente și să pot străbate prin complexul lor nu mai departe decât până la data, când îmi scria înainte de Alba-Iulia din Budapesta: „Dragă Sandule, în alăturare îți trimit un proiect de organizare a justiției românești. N'am cuvinte, pentru a-ți scrie fidel nespusa mea bucurie, pentru cele ce văd, că se întâmplă. Noi, toți Românii sub sceptrul lui Ferdinand, Regele tuturor Românilor! Ce grandios! Ce grandios! Te rog a mă ține în curent cu cele ce le ști, eu fac la fel“.

Prind din acele, — nouă ardelenilor și bănățenilor scumpe, — amintiri, pe cele, care ni s'au întipărit în inimă, pe care le știm, fără ca să mai consultăm conținutul serrelor biroului nostru și imi reamintesc cum corespondența a urmat între noi doi, mai apoi între factorii competenți cu întrevederi în Ora-

dea-Mare, în Sibiu, și cum curgeau din peana sa idei, planuri de organizare, articole pentru „Revista juridică” română din Sibiu și cum așteptam momentul să-l avem între noi. Acest moment însă n'a sosit decât târziu. Din contră, a sosit mai curând vestea, că drept urmare a legăturilor sale cu noi, cari avusesem fericirea a putea pleca mai curând la centrul românesc de pe-atunci, a fost închis de bolșevici și judecat la moarte pentru conspirație cu „inamicul”. Fie lăudat Domnul, că ni l-a scăpat, și ni l-a adus în mijlocul nostru încă la timp potrivit. Era isprăvită o bunicică parte a organizării justiției, grație și sfaturilor Sale.

Rămăsese organizarea secției Ardelene a Inaltei Curți de Casație și Justiție, ceea ce a isprăvit-o Dsa cu factorii competenți, dezvoltând atâta zel, atâta interes și energie, aducând atâtea sacrificii din sufletul său învățat la planuri în atmosfere ideale și desinteresate, încât ne-a stors și mai multă admirațiune, de cât ceea ce o aveam pentru românul „Plopu” din justiția maghiară.

Cum s'a achitat de datorințele de președinte la Inalta Curte de Casație o cunoaștem cu toții.

Și ca să ne dea și mai mult din bogatul său intelect și suflet, și să ne dea și mai strălucită pildă de muncă, de energie, a scris pentru noi „colegii lui mai mici”, — pe cari ne iubea și ne susținea cu căldura unui părinte, — lucrarea cunoscută și apreciată de toți juriștii de seamă. Prin aceasta ne-a dat nouă, celor rămași la brazdă, „pâinea sufletească, cea de toate zilele”. Celuia, care nu i-a putut petrece cu atențiune și admirațiune trecutul mai îndepărtat, i-a dat prilej de admirațiune prin activitatea sa din era justiției române.

Prin lucrarea sa și prin tot belșugul sufletului său vărsat nouă în scrierile și hotărârile sale și-a pus însuș piatră pe piatră pentru „monumentul aere perennius”, ce l-a c'ădit în sufletele noastre ale ardelenilor și bănățenilor.

Nu știu, dacă cei chiești i s'au arătat recunoscători, ori nu. Nici nu caut, pentru că recunoștința aceia nu poate înlocui pe a

noastră, — cel puțin noi nu voim să fie așa. Să-mi permită, deci, scumpul nostru pilduitor, ca eu umilul său elev, coleg și prieten în numele colegilor ardeleni-bănățeni, ca seniorul lor, în urma vârstei, — să-i exprim cele mai profunde sentimente de admirațiune, de mulțumire pentru tot ce a făcut în interesul justiției române și pentru caldă sa inimă colegială.

Timișoara, la 8 Octombrie 1925.

ALEXANDRU MARTA

Prim Președintele Curții de Apel
Timișoara

Art. 246 din legea pentru organizarea judecătorească

Si eu, ca și oricare jurist, curios de conținutul legii pentru organizarea judecătorească unificată, am trecut la rezeala peste ea. Evident, că lucrurile importante mi s'au imprimat în memorie — unele mai mult, altele mai puțin, — deja la prima citire și ca unul dintre cei ce trebuie să execute, să aplic această lege, mă bucuram, găsind, că toate sunt în regulă și în cartea de lege și în capul meu și credeam, că va merge totul bine.

Cu vremea însă, am dat de un articol, crezut neînsemnat la început, de cel ce e numerotat: 246. Și citindu-l, aplicându-l și veghind, ca și alții să-l aplice, am găsit, că e un articol foarte important, egal chiar cu 1-ul articol din lege și am găsit, că ori în cartea de lege nu e regulă, ori alt undeva.

Iată de ce: Titlul III al Constituțiunii în art. 33—41 stabilește, că puterile Statului sunt trei. Una e cea judecătorească, care — după dispozițiunile art. 40 — se exercită de organele ei, statornicite într'o altă lege, în cea pentru organizarea judecătorească. Iar în aceasta prin art. 1 se determină, care sunt organele puterii judecătorești.

Nu insist în repetarea dispozițiunilor, constat însă, că putere judecătorească nu poate exercita nimeni, decât cel ce a fost investit prin numire expresă cu acest drept, adică judecătorul.

Și ce să vezi? În alin. 2 al art. 246 din legea pentru organizarea judecătorească legiuitorul dispune, că „grefierul, sau în lipsă, ajutorul său trebuie să contrasemneze actele în cheiate de Curte, de un Tribunal, sau de un judecător”.

iar alin. 3 că „orice act ieșit dela o Curte sau Tribunal și necontrasemnat de grefier, ori de ajutor, se va socoti nul“.

Cu alte cuvinte: hotărârea dată de Curte, ori Tribunal și nesemnată de judecător poate să stea în picioare, nu e lovită de nulitate, dar ceia „necontrasemnată de D-l grefier, ori ajutorul lui, se va socoti ca nulă“. De aici urmează, că judece în cauză chiar Primprezidentul Inaltei Curți de Casație și Justiție, ori Primprezidentul de Curte de Apel sau Tribunal în complect cu cei mai savanți judecători ai săi, este nul, *dacă un domn grefier, care n'a depus jurământ, că va aplica legi cu credință și fără părtinire, care pela Curți și tribunale n'are pregătiri juridice, în cele mai multe cazuri are patru clase secundare: care în provinciile unite cu vechiul regat de multe ori nu știe nici scrie românește, nefiind român, nu cunoaște ortografia și habar n'are de înțelesul și cuprinsul unei judecăți date și redactate în românește, nu contrasemnează hotărârea, spre a o scuti de nulitate.*

Adică grefierul, când binevoește, îi dă autoritate și putere executorie hotărârei semnată de organele puterii judecătorești, când nu binevoește, aceia rămâne fără autoritatea lucrului judecat și nu se poate executa; pentru că este „nul“ și astfel neexistentă. Prin urmare puterea judecătorească în definitiv el o exercită. El are puterea „investituției“. E clar, că această dispoziție e în contraritate cu Constituțiunea.

Și oare pentru ce „trebuie“ să „contrasemneze“ grefierul, ori ajutorul lui, orice hotărâre?

Dacă interpretăm corect conținutul cuvântului „contrasemna“ trebuie să constatăm, că acela înseamnă, a „controla“ în prealabil și apoi a semna drept dovadă, că lucrarea „controlată“ și contrasemnată e corectă și legală. Este neîndoios, că legiuitorul aceasta a intenționat-o și nu numai atât, că D-l grefier să fie imortalizat prin punerea numelui lui pe hotărâre, care de multe ori este egală cu punerea degetului pe scrisoarea-ieroglifă a celui ce nu știe scrie și ceti. Și atunci cum stăm cu condițiunile de intrare și înaintare în magistratură, prevăzută de articolii 79—111, și cum, cu cele de a putea fi grefier, prevăzută în articolii 248—275? De ce nu s'a dispus invers, de ce nu articolii 79—111 hotăresc asupra grefierilor, iar articolii 248—275 despre magistrați?

Dar în definitiv treacă-meargă și aceasta! *Legiuitorul așa a voit!* A voit să-l pună pe Primprezidentul Inaltei Curți de Casație și

Justiție, pe Prezidenții și Consilierii Casației și pe toți magistrații *sub tutela, sub controlul*, — după regulile din art. 276—287 din lege, — supusului lor a voit să-l facă pe acesta „arbitrul“ cauzei... *pentru că numai în acesta avea și are încredere și în ceia ce privește știința, cât și corectitatea morală, acesta e „garanța“ legiuitorului.*

Nu cercetez, dacă a avut motiv legiuitorul să facă așa ceva, ori nu! Il privește! a spus-o însă clar și neîndoios: „nu dau nimic pe judecător, lumina ochiului meu e grefierul, în el este garanța, ceilalți sunt niște ignoranți și amoralii, el, — grefierul — e sufletul instanțelor superioare“.

Iată răspunsul, că de ce trebuie să „contrasemneze“ grefierul hotărârile Tribunalului și Curților.

Să analizăm urmările ce se pot ivi, în urma acestei dispozițiuni. Se dă o judecată bună, pe care și d-l ajutor de grefier X ar putea-o „contrasemna“ cu inima liniștită, căci e adusă de un complect, în care a prezidat de exemplu Primprezidentul Volanschi dela Curtea de Apel Iași și l'au secondat alți doi magistrați, profesori de universitate. Ei bine, dar d-l ajutor de grefier — postul grefierului e vacant, — nu vrea. Ce va fi cu hotărârea frumoasă, demnă de a le fi celor ce au adus-o, pedestal pentru locul de membru în „Academia română“? Aceia e nulă, adică nimica; de geaba s'a ținut desbateri, cu pledoarii eminente de către avocați savanți și chibzuirii ore, zile întregi pentru a scoate la iveală dreptatea. Din voia legiuitorului d-l grefier are dreptul de „veto“ și s'a terminat. Cauza trebuie luată din nou în lucrare, trebuie făcută o nouă hotărâre, până dela o vreme se va găsi un grefier, ori ajutor, care să-l scoată din năcaz pe d-l Volanschi și să-i dea certificatul cuvenit prin „contrasemnare“.

Ei, nu-i așa! Exagerare! Grefierul trebuie să contrasemneze, căci altcum se expune la disciplinar! Știu, răspund! Eu admit mai mult! Pe grefierul respectiv superiorii lui, — admiși ca superiori de lege numai pentru a-l judeca în disciplinar, — îl destitue chiar, ori găsindu-l criminal, îl judecă — dacă ar fi admis, la moarte chiar! Hotărârea rămâne însă „necontrasemnată adevărat nul și neexistentă. Trebuie adusă alta . . . alta . . . alta.

Și în ziua moravurilor de azi scăzute, e aproape de mintea omului, să vadă realizându-se aceste lucruri, *admise, impuse chiar de legiuitor.*

Să cercetăm cauza și din punctul de vedere al grefierului!

Dacă „contrasemnează“ este evident, că răspunderea e și a lui, mai mult chiar, numai a lui e, fiind odată condiționată existența hotărârei numai de semnătura lui.

Dar de ce să răspundă el pentru ceva, ce nu el face? Este știut, că la deliberare și decizie nu participă cu vot decisiv, nici când posedă capabilitatea. Art. 166 din legea de org. jud. în alin. prim dispune, că „hotărârile vor fi redactate de judecătorul, care a judecat“, iar ultimul aliniat al acestui art. dispune: „magistratul, care nu se va ocupa cu redactarea hotărârilor, va fi pedepsit disciplinar“. Ce mai caută în lege alin. 3 al art. 246 când art. 166 glăsuște, precum se vază. Poate că odinioară avea rost o astfel de dispozițiune, dar astăzi, când magistratura este recrutată și din oameni dornici de muncă și devotați carierei, și-a pierdut dreptul de existență.

Mai înțeleg rostul semnărei, dacă grefierul — cum e procedeul în Germania — ar redacta partea primă a considerentelor în care se expune starea procesului (acțiunea, apărarea și actele procedurale). *Această parte o poate semna și poate răspunde pentru ea, căci e fățul său.* Și ar fi bine să se facă astfel, căci scutește pe judecător de o muncă plictisitoare.

Stabilirea stărei de fapt însă și considerentele juridice, sunt și trebuie să fie lucrarea omului de specialitate, a judecătorului, pentru care are să răspundă el și numai el.

Dar când grefierul nu scrie nici o literă din hotărâre, de ce să răspundă și el?

Se poate menținea oare încă multă vreme în lege dispoziția art. 246? Nu cred! Se va găsi doar timp și pentru cunoașterea acestei legi de către legiuitor, când apoi condus de alte considerațiuni o va șterge din lege.

Și *văzând* articolii din lege și *considerând* legile logice și *având în vedere* urmările celor expuse mai sus,

și *că așa fiind*, întreb de încheere: oare în lege e neregulă ori alt undeva? Răspunsul îl aștept dela cei ce aplică și nu dela cei ce au adus legea. A. M.

Judecătorul și Impăcarea

„Pax“ este cel mai frumos cuvânt ce există. Pereať mundus, sed fiat justitia, — este una cu: — pereať mundus, sed fiat: — pax. Pacea (pax) nu exclude bătaia anterioară, — si vis pacem, para bellum, — bătaia pentru pace (dreptatea, justiție), prin urmare nu exclude: — procesul și asistența justiției. Mai mult: este obligațiunea omului ca să facă proces să nu si-ia satisfacție singur cu forța proprie, — dar

față de aceasta libertatea omului este ca, să se retragă dela proces când s'a învoit cu adversarul său prin tranzacțiune, fiind superfluă procedura procesuală. Libertatea aceasta n'a fost deplină todeauna. Legea XXIV, 1351 n'a admis tranzacțiunea decât cu consimțământul judecătorului, condamnând părțile pentru tranzacțiune cu amendă de 3 franci aur, pentru retragerea lor dela proces. După 100 de ani deveni abrogată dispozițiunea de față (Legea V, 1435 și Leg. XXXI, 1439), cu aceea că este liberă tranzacțiunea și judecătorul condamnă cu pedeapsă mare partea, care nu a satisfăcut dispozițiunilor stipulate, la fel ca sperjurul. Revoluția franceză apoi, — care a dat caracterul și fundamentul procedurilor civile pentru întreaga lume civilizată, — a asigurat libertatea împăcării, obligând pe judecător ca să provoace părțile la împăcare.

Art. 10 pt. a. din Pc. Unif, arată, că primul lucru al judecătorului este în ședința preliminară, ca să încerce împăcarea părților. Cu toate că dispozițiunea de față nu impune în mod imperativ pe seama judecătorului obligațiunea de a provoca la împăcare părțile, — prin urmare: cu toate că, în sentință nu trebuie să fie amintită încercarea împăcării și modul încercării, și omiterea încercării de împăcare nu este cauză de nulitate, — totuș este clar că, judecătorul având ocaziunea legală, trebuie să depună munca importantă și detaliată întru împăcarea părților. Nu se spune că: — „Voiți să vă împăcați? Mergeți în cafenea și dacă ați tranșat chestiunea, veniți înapoi pentru a îndeplini formalitățile“. Legea arătând exact timpul încercării între agendele judecătorului, prelinde ca, cu ocaziunea acesta să presteze judecătorul o activitate. Aceasta o poate face cu atât mai vărtos, — corect, bine și ușor, — fiindcă ajungând chestiunea la ședința preliminară, din cererea de chemare în judecată (acțiunea), întocmită conform art. 1 Pc. Unif. și din întimpinarea pârâtului, întocmită conform art. 5 Pc. Unif. și în urma expunerii conținutului lor în mod verbal și detaliat, — judecătorul cunoaște bine starea faptică întreagă, dovezile ce pot numai să existe, nerămânând nimic afară fără privire, ce poate lămuri chestiunea. Situațiune foarte bună pentru succesul împăcării. În cazul, când a rămas ceva nelămurit, judecătorul imediat va lămuri și aceasta, conform art. 26 al. ult. Pc. Unif.

— Mai departe judecătorul poate să atragă atențiunea părților la vre-o eroare, la reacredința, prin care să intenționeaza trăgănare a procedurii, arătând că justiția nu poate să servească pentru scopul de față, nu poate să fie indusă în eroare; apoi avantajile tranzacțiunii: — iertarea, amortizarea, înlăturarea cheltuelilor, taxelor și timbrelor, înlăturarea fluctuațiunii cursului valutei; garanțiile, încasarea asigurată, dreptul de executare, ect. — Părțile pot condiționa rezolvarea cauzei de hotărârea judecătorească își

mărginește activitatea sa la judecarea chestiunilor în discuție, iar în altele este datoare a întemeia hotărârea sa pe învoiala părților (art. 231 al. ult. Pc.). Judecătorul poate stabili în prealabil existența fondului prin sentința interlocutorie, rostind sentința numai privitor la fond, rămânând celelalte părți (fixarea sumei, obiectul prestațiunii), pentru tranzacțiune (art. 391 Pc.). Judecătorul poate să ia jurământ judiciar prescris de art. 377 Pc. în cursul ședinței preliminare. Raportul raportorului Camerei menționează: „În realitate, cece ar rămâne pentru ședința de fond ar fi: interogatorul sau jurământul, dacă partea n'a fost prezentă în persoană la ședința preliminară, etc.” — Urmează: dacă partea este prezentă în persoană la ședința preliminară, poate să fie luat jurământul dela ea, — trecând judecătorul prin aceasta chiar în timpul ședinței de fond, — fapt care poate să se întâmple conform expunerii dlui Ministru al Justiției la desb. Cam.

Datoria sus arătată a judecătorului nu este numai o datorie legală, ci este și una morală, Nu numai datoria judecătorului, ci și datoria omului față de tovarășii săi, care pretinde multe calități bune și sănătoase. Pretinde mai mult ca judecarea cauzei să aibă mai mare importanță. Face serviciul mare nu numai pentru mersul justiției, pentru judecătorii, pentru instanțele superioare etc. ci și pentru interesul comun, pentru pacea comună, fiindcă rezolvind chestiunea pe cale pașnică, s'a potolit o mică luptă, dovedind, că suntem oameni civilizați, cari suntem gata a aduce sacrificii pentru pace și nu este adevărat că: homo hominum lupus. Am avut înainte cu câțiva timp un caz, când judecătorul bun a încercat împăcarea părților într'o chestiune de moștenire și prin tranzacțiune au fost sistate 2 procese pentru reintegrare sumară, s'au slins 3 procese penale pentru injurie, insultă și amenințare periculoasă și 1 denunț pentru violarea domiciliului (!). Natural toate aceste judecătorul le face astfel ca să fie păzită demnitatea sa. Publicul trebuie să spună: — Am făcut tranzacție, fiindcă am fost somat la aceasta de către judecătorul bun și cinstit, care totdeauna face dreptate și opiniunea lui, sentința lui este pacea noastră. Ținuta corectă a judecătorului este garantată prin discuția deschisă și publică, care este cea mai efectivă garanție pentru protecțiunea dreptului susarătat. Și să nu uităm, că prin tranzacția din ședința preliminară, se înlătură greșelile procedurii, fiindcă cel ce face tranzacțiune, nu trebuie să sufere de pe urma greutăților procedurii (Adăpostul celor cari nu sunt mulțumiți cu procedura unificată).

Conform art. 15 Pc. Unif, recunoașterea și renunțarea poate să facă părțile în persoană, sau prin mandatarul lor autorizat special pentru aceasta. Conform alin. ultim: recunoașterile sau renunțările vor fi semnate de partea, care le-a făcut sau de îm-

puternicitul ei. Fiindcă prin tranzacțiune așteptăm recunoașterea în total sau în parte (paralel cu aceasta: renunțarea de altă parte), trebuie să procedăm conform art. de față. Tranzacțiunea trebuie să fie consemnată imediat în proces verbal din cuvânt în cuvânt (art. 244 pt. I Pc), urmând apoi semnatura părților și în fața Tribunalului chiar pe originalul procesului verbal. Dacă avocatul întocmește tranzacțiunea și clientul nu este prezent pentru semnătură, — trebuie să fie autorizat special pentru aceasta (art. 37 finea al. 2 Regul. Leg. Adv. Unif.), alăturând procura referitoare la dosar. În caz contrar tranzacțiunea devine atacabilă conform art. 563 pt 5 Pc. Dacă avocatul este numit curator, nu poate să facă tranzacțiune, ci în tot cazul trebuie să ceară sentința (art. 104 Pc).

După semnătură, judecătorul procedează conform art. 423 Pc., adică ia cunoștință imediat prin decis de tranzacțiune și dacă este rugat la aceasta, stabilește și cheltuielile procesuale. Tranzacțiunea, care a fost luată astfel la cunoștință are efect juridic ca sentința definitivă, fiind obligată partea ca să plătească sub urmările execuțiunii de îndestulare, asemenea sentinței aduse pe baza art. 390 Pc. Este: res judicata.

Timbrarea se face în modul următor: Pentru tranzacțiune trebuie să se achite 1/4 parte a taxei sentinței, dacă este făcută în cursul ședinței preliminare și dacă este făcută mai târziu, atunci 1/2 parte a taxei sentinței, socotită după valoarea obiectului procesului (acțiunea și acțiunea reconvențională) și nu după valoarea obiectului tranzacțiunii (art. 20 din Leg. XLIII 1924).

În termen de 6 luni, — socolite dela întocmirea tranzacțiunii, — ori care parte are drept la atacarea tranzacțiunii prin acțiune de revizuire (art. 567 Pc.) Cazurile revizuirii și competența judecătoriei sunt arătate în art. 563 și 566 Pc. În baza punctului 11 art. 563 Pc. (dovezile noi), nu are loc revizuirea dacă circumstanța de fapt ce trebuie probată a fost decisă în sensul art. 231 al. 3, 377, 378 și 380 Pc., prin jurământ judiciar.

Judecătoria urbană, mixtă, rurală, trebuie să procedeze conform celor expuse mai sus, fiindcă avantajul arătat în art. 139 Pc. (cererea pentru eliberarea citațiunii de încercarea tranzacțiunii) nu se află nici azi în practică.

În urma tranzacțiunii avocatul aduce mare sacrificiu pentru pace. Dar ca să nu fie păgubit nici avocatul pentru ducerea la bun sfârșit a chestiunii, este de dorit ca să se încheie o convențiune privitor la onorarul stipulat la caz, dacă procesul s'ar fi terminat eventual și prin tranzacție.

Dr. Ștefan Köveș
advocat din Satu-Mare

Observări asupra unui proces pentru desfacerea căsătoriei

Bărbatul, ca reclamant a cerut tribunalului în baza §-lui 648 din P. c. să oblige pe soția sa la integrarea conveștii conjugale. Soția n'a satisfăcut deciziei judecătorești pentru restabilirea conveștii, iar soțul în baza §-ului 77 al. 1. legii XXXI din 1894 a cerut desfacerea căsătoriei.

Tribunalul din Satu-Mare a dat loc acțiunii și a pronunțat desfacerea căsătoriei.

Contra sentinței Tribunalului, soția pârâtă a apelat la Curtea de Apel. Apelul însă n'a fost înaintat prin același avocat care a reprezentat-o înaintea Tribunalului.

Procura prezentată de noul avocat al pârâtei n'a corespuns §-lui 643 din P. c., pentru că aceasta nu conținea autorizațiunea specială prescrisă pentru reprezentarea proceselor matrimoniale. N'a fost cuprins în textul procurii că aceasta s'a dat pentru conducerea procesului matrimonial.

Avocatul reclamantului a observat această împrejurare și a înaintat o cerere direct către Curtea de Apel prin care în baza §-lui 486 al P. c., a cerut respingerea apelului fără ascultarea părților și constatarea că sentința primei instanțe e valabilă.

Curtea de Apel în urma cererii reclamantului și în baza §-lui 486 al P. c., a respins apelul pârâtei fără dezbateri și fără ascultarea părților înapoiind actele prin ordonanțarea Tribunalului cu aceeași sentință adusă de acesta este validă și are calitatea sentinței definitive, deoarece procura avocatului prin care s'a înaintat apelul n'a corespuns cerințelor cuprinse în §-ul 643 al P. c. și astfel se consideră că și cum nu s'ar fi făcut apel contra sentinței.

Ordonanța Curții de Apel a fost înmănuată avocatilor pârâtului și al reclamantului și deoarece aceasta n'a fost adusă în formă de decizie și nici formă de sentință și extrădată așa de prima instanță, soțul reclamant în baza sentinței valabile a Tribunalului a contractat îndată o nouă căsătorie.

Pârâta nu s'a împăcat cu dispozițiunea indicată mai sus a Curții de Apel, și cu toate că Curtea de Apel a respins apelul prin ordonanțare, totuși a înaintat recurs contra acestei dispozițiuni la a treia instanță, — la Curtea de Casație.

Acest caz juridic provoacă o vie discuție în cercurile juridice din Ardeal. Căsătoria veche a reclamantului a fost desfăcută după care în baza sentinței pentru desfacerea căsătoriei a Tribunalului, declarată ca definitiv valabilă de către Curtea de Apel, bărbatul reclamant a contractat îndată o căsătorie nouă și valabilă.

Dispozițiunea Curții de Apel a fost în absolută conformitate cu regulile de procedură. Primul avocat al soției pârâte, care a reprezentat-o pe aceasta înaintea Tribunalului și la care s'a înmănuat sentința Tribunalului, n'a făcut apel contra sentinței. Al doilea avocat al soției pârâte, care a înaintat și contrasemnat apelul n'a fost justificat, pentru că n'a fost prevăzută cu procură specială prescrisă în mod strict și obligatoriu pentru conducerea proceselor matrimoniale.

Conform §-lui 480 al P. c., termenul apelului este fix și se socotește dela comunicarea sentinței. Avocatul cel dintâi și justificat al pârâtei era în drept a înainta apelul, căci dela aceasta nici nu s'a

revocat și nici el n'a renunțat la reprezentarea advocațională și astfel conform actelor doveditoare singur și excepțional numai el poate fi considerat ca avocat justificat al soției pârâte.

Avocatul care a înaintat apelul, discută în recursul său lucrul că procura incompletă Curtea de Apel ar fi trebuit s'o înapoieze pentru a se completa lipsa. Aici este greșala avocatului pârâtei, deoarece restituirea pentru completarea lipsei are loc, numai la înaintarea petițiilor de bază, de ex: la acțiune iar nu în cursul remediului de drept. Chiar și vechea procedură a prevăzut respingerea tuturor acelor fapte cari au fost efectuate fără autorizațiune. Ori, avocatul al doilea al pârâtei a procedat fără procură, dar și astfel nu poate fi considerat ca avocatul justificat al pârâtei. Aici n'a fost vorba de aceea că procura pârâtei a fost incompletă, căci doar avocatul pârâtei n'a avut procură, pentru că procura aceea care a fost detașată apelului nu s'a referit la conducerea acestui proces matrimonial. Foarte corect a considerat deci Curtea de Apel, ca neavenit, apelul pârâtei pentru că procura chiar și conform principiilor de drept privat (și aceasta se referă și la procurile advocaționale) încetează sau prin terminarea afacerii sau prin revocare sau prin renunțare.

Curtea de Apel a aplicat cu drept §-ul 486 al P. c. și fără ascultarea părților a respins apelul conform procedurii procesuale, pentru că a considerat procura nouă anexată acolo ca o lipsă ce nu se poate suplini.

Reclamantul a contractat „Bona fide” căsătoria nouă, căsătoria ce este necondiționat valabilă.

Dr. Ștefan Medgyesi
Advocat în Satu-Mare

JURISPRUDENȚA

Trib. Oradea-Mare

Sent. Nr. 7368—924.

Ardeal. Acțiuni principale și cereri de intervenție înaintate verbal la judecătoria de ocol. Lipsa condițiilor formale. Valabilitatea acțiunii posesorii de repunere sumară. Condițiuni. Cumulul posesorului cu petitorii în procedura civilă ungară. Concordat forțat în afară de faliment. Inspector de avere. Dacă are calitatea de a intenta acțiuni în justiție și a poseda averea debitorului. Soluție negativă. Vânzarea. Dacă proprietarul vânzător, creditor privilegiat pentru plata preșului, trebuie achitat în timpul concordatului forțat. Soluție afirmativă (Art. 84, 86, 129, 134, 135 și 379 pr. civ. ungară; art. 17, 18, 21 și 23 ordonanța Nr. 4070—1915 a consiliului de miniștri maghiari privitor la concordatul forțat în afară de faliment; art. 3, 112 și 225 din legea ungară a falimentului legea XVII din 1881 (1).

*Adnotare.*¹⁾ Doctrina ungară, care nu a adoptat clasificarea acțiunilor posesorii în complementă și reintegrantă, este silită să o facă expres la discuția efectelor acțiunii de repunere sumară. Astfel:

a) În caz de turburare (complementă), pârâitul este obligat să înceteze faptele samavolnice. Nu poate fi însă obligat a dărâma clădirea începută; dacă a făcut garduri poate fi silit să le îndepărteze (art. 576 pr. civ.) Când există temere fondată de o nouă turburare,

¹⁾ Vezi Ardeal ul Juridic No. 18 și 19 din 1925.

jurisprudența admite posesorului să ceară prin acțiune și ordinul judecătorului către făptuitor de a nu mai repeta pe viitor turburarea și de a înceta să mai provoace noi prejudicii (Curia D. 4680/1890).

b) În caz de deposedare (reintegranda), reclamantul este restabilit în stăpânirea sa anterioară asupra lucrului. Dacă este detentor (subposesor) recapătă posesiunea de fapt, iar dacă este posesor principal, obține repunerea în posesie a subposesorului său. Numai când repunerea subposesorului e imposibilă sau neexecutabilă, va fi posesorul principal pus în posesie, în măsură în care subposesorul se folosise de lucru.

Din cele mai sus expuse — dar mai ales din această ultimă analiză — se învederează clar că acțiunea de repunere sumară în dreptul ungar, cuprinde ceea ce noi înțelegem prin acțiunile posesorii numite complementa și reintegranda.

Odată cu restabilirea posesiunii anterioare, reclamantul poate obține și daunele pricinuite de faptul samavolnic al pârîtilui. Acestea cuprind cheltuelile cauzate, precum și pagubele cari sunt consecințe directe și imediate ale turburării (damnum emergens), de pildă: prețul arborilor tăiați, al ierbei cosite ș. a. Celalalte daune (precum: cheltuelile făcute cu drumul la imobil ș. a.) sau câștigul ce s'ar fi putut obține (lucrum cessans), nu pot fi pretinse decât în acțiune petitorie, sau în proces de daune interes intentat separat.

V. Alte acțiuni izvorite din posesie. Sfera acțiunilor posesorii nu se limitează numai la apărarea posesiunii propriu zise, adică a puterii de fapt exercitată asupra bunurilor mobile sau imobile, ci și la apărarea quasi-posesiunii, adică a exercițiului drepturilor reale (nu și a drepturilor de creanță). Astfel, în dreptul ungar se poate intenta acțiune de repunere sumară pentru apărarea unui drept de uzufruct, servitute etc. și aceasta nu numai împotriva terților, dar chiar împotriva proprietarului turburător.

În acelaș scop, jurisprudența ungară acordă dreptul de autoapărare prin forță și la quasi-posesiune.

Principiile repunerii sumare se aplică, cu mici abateri, și la acțiunea de grănițuire. Restabilirea hotarelor se poate obține fie sub forma unei acțiuni de repunere sumară, fie sub forma unei proces separat.

În sfârșit, dacă cel căruia i se cuvine posesiunea nu vrea sau nu poate intenta acțiune de repunere sumară, poate porni un proces

obișnuit pentru obținerea posesiunii care, bine înțeles, nu mai este sumar și în care reclamantul nu mai are avantajele acțiunii de repunere. Această acțiune se prescrie în 32 ani (termenul lungii prescripții în dreptul ungar) și ea are caracterul unei acțiuni în revendicare. Nu trebuie însă confundat cu revendicarea, căci dreptul de proprietate este stabilit că aparține reclamantului, care pretinde numai liberul exercițiu al dreptului violat sau nesocotit. Obiectul cererii apare deci ca un desmembrământ al dreptului de proprietate și pentru aceea, în dreptul român, acțiunea ia forma unei acțiuni în revendicare. Cum de astădată nu e vorba de restabilirea stării de fapt, ci de câștigarea exercițiului unui drept, procesul este fără îndoială în sensul dreptului ungar petitoriu.

Totuș, d-l dr. G. Plopu susține (în nota citată) că numai această acțiune prin care „se validează dreptul posesorie se poate corect considera de acțiune posesorie” și că deci acțiunile de repunere sumară, cari au de scop simpla restabilire a stării faptice anterioare, nu ar fi acțiuni posesorii. Credem tocmai contrariul și sperăm că în urma celor expuse, nu e necesară o amplă argumentare. Este inadmisibil a se susține că cererea de repunere sumară nu e acțiune posesorie, numai pentru motivul că e sumară și că are o sferă mai largă, întrucât ocrotește nu numai posesiunea legală și civilă, dar și posesiunea corporală. Și este deopotrivă de inadmisibil a susține că tocmai acțiunea care tinde la obținerea unui drept petitoriu, a unui desmembrământ al dreptului de proprietate, este „mai corect” o acțiune posesorie.

Dar, deși dl dr. G. Plopu, consideră această acțiune drept posesorie, dsa o numește totuș „acțiune negatorie”, împrumutând pentru aceasta cunoscutul termen din dreptul roman și dându-i o denumire pe care nu o folosește nici unul din autorii unguri pe cari i-am consultat. Cu tot respectul ce avem față de înaltul magistrat, să ne fie permis a arăta că termenul este impropriu. În dreptul roman acțiunea negatorie avea de scop mai ales ocrotirea servitușilor, era trecută printre acțiunile petitorii și se intenta tocmai când vătămarea proprietății consta în altceva decât în deposedare. De pildă, terțiul pretindea că are un jus in re, o servitute; proprietarul intenta contra terțiului actio negatoria, prin care, îi nega dreptul de servitute (V. Girard, op. cit., p. 348).

Dacă totuș voim a face o analogie cu

acțiunile dreptului roman, am putea trece acțiunea ce ne preocupă între interdictele „adipiscendae possessionis”, sau mai curând am numi-o actio publiciana (in rem), adică acțiunea care avea de scop protejarea posesiunii „animo domini” și care se considera ca o specie de revendicare (Al. Șendrea, op. cit., p. 307), cum o considerăm și noi astăzi. În nici un caz însă, nu o putem numi „acțiune negatorie”.

VI. Proiectul codului civil maghiar. În linia generală proiectul din 1915 nu s'a îndepărtat nici de modelul său obișnuit, codul civil german, nici de principiile dreptului ungar în vigoare. Proiectul face aceeaș deosebire între posesorul mijlocit și posesorul nemijlocit (subposesorul, adică detentorul) numind pe cel dintâi „posesor principal” și pe cel de-al doilea: „posesor”. Ambii sunt ocrotiți de proiect, care are în vedere apărarea posesiunii în noțiunea cea mai comprehensivă. Cu privire la chestiunea dacă și în ce măsură detentorii trebuiesc apărați prin acțiunile posesorii — cea mai delicată din cuprinsul materiei — s'au născut în sânul comisiunilor legislative vii discuții cu cari expunerea de motive a proiectului se ocupă pe larg. Profesorul berlinez Heymam, care a făcut o succintă analiză a proiectului maghiar, referindu-se la art. 345 din proiect, spune cu drept cuvânt că delimitarea între posesorul principal, subposesor și prepusul acestuia, va provoca în practică cele mai mari dificultăți (op. cit., pag. 60). Acelaș autor laudă, ca o idee înțeleaptă, dispoziția după care posesorul principal are apărare posesorie împotriva subposesorului său (art. 563); dispoziție ce el dorește s'o accepte și jurisprudența germană.

Proiectul dă definiția posesiunii ilegale (art. 357) și reglementează dreptul de auto-apărare prin forță fizică a posesorilor și detentorilor (art. 358 și 359). Cât privește condițiile acțiunilor posesorii, expunerea de motive spune că „proiectul este numai cristalizarea în scris a normelor în vigoare”.

Pentru amănunte, dăm în traducere românească întreg titlul posesiunii din proiectul codului civil maghiar¹⁾. Cum în această materie proiectul se aseamănă foarte mult cu codul civil german, vom face și trimiterile necesare.

351. Acela în a cărui putere de fapt ajunge un lucru, dobândește posesiunea lucrului.

Că un lucru a ajuns în stăpânirea cuiva, trebuie să se judece după părerea obștească. Acela care convine cu posesorul referitor la cedarea posesiunii, o dobândește (el) îndată ce ajunge în situația de a exercita puterea de fapt asupra lucrului (§ 854 c. c. g.).

352. În cazul când cineva deține un lucru în posesiune în baza unui drept real sau în baza locașunii, arendei, depozitului ori a unui alt raport juridic similar care dă dreptul sau obligă la posesiunea provizorie a lucrului, este posesor, dar este și acela cu care el stă în raportul juridic respectiv (posesorul principal) (§ 868 c. c. g.).

Cedarea posesiunii principale se operează prin transmiterea pretențiunii referitoare la restituirea lucrului (§ 870 c. c. g.).

353. Dacă posesorul principal se află în astfel de raport cu un terțiu, în baza cărui (raport) terțul trece față de el drept posesor principal, normele prevăzute pentru posesorul principal se aplică și față de acest terțiu (§ 871 c. c. g.).

354. Nu se consideră drept posesor cel ce exercită asupra lucrului puterea de fapt pe seama altuia, în gospodăria sau prăvălia acestuia, sau exercită puterea într'un astfel de raport, în urma căruia conform părerii obștești, trebuie să urmeze îndrumările acestuia, fără opunere (În aceste cazuri) trebuie să fie considerat posesor cealaltă persoană (§ 855 c. c. g.).

Normele aliniatului prim se aplică și atunci când cineva exercită puterea de fapt asupra lucrului ca reprezentant al altuia.

355. Posesiunea se pierde atunci când încetează stăpânirea de fapt asupra lucrului (§ 856 al. 1 c. c. g.).

Imprejurarea că a încetat stăpânirea de fapt asupra unui lucru trebuie judecată după părerea obștească.

356. Deodată cu moartea posesorului, posesiunea lucrului trece de drept asupra succesorilor posesorului (§ 857 c. c. g.).

357. Cel care fără o permisiune specială a legii, scoate pe posesor din posesiunea lucrului sau îl turbură în posesiune, săvârșește o samavolnicie nepermisă.

Posesiunea dobândită prin samavolnicie nepermisă este nelegală. Lipsa de posesiune legală se poate invoca față de succesorul universal al posesorului precum și față de succesorul său particular care în momentul dobândirii posesiunii a avut cunoștință că posesiunea autorului său a fost nelegală (§ 858 c. c. g.).

¹⁾ Traducere inedită făcută de dl supleant dr I. Hoványi și revizuită în colaborare.

358. Posesorul se poate apăra contra samavolniciei întrebuintând și forța corporală.

Deposedatul poate redobândi prin forța corporală lucrul mobil ce i s'a luat prin samavolnicie dela făptuitorul prins în flagrant sau imediat urmărit, ori dela succesorul său particular prins în flagrant sau imediat urmărit; iar dela alt succesor particular, numai în condițiile prevăzute de art. 358 al. 2 (§ 859 c. c. g.).

359. Drepturile convenite posesorului conform art. 358 pot fi exercitate și de cel care, conform art. 354, nu este considerat posesor (§ 860 c. c. g.).

360. Cel care a fost deposedat prin samavolnicie nepermisă poate cere reintegrarea în posesiune dela acel a cărui posesiune este față de el nelegală. Nu are acest drept, dacă posesiunea din care a fost scos prin samavolnicie nepermisă a fost deasemeni nelegală față de actualul posesor sau față de autorul său și dobândirea acestei posesiuni nelegale s'a întâmplat nu mai târziu de un an socotit dela deposedare (§ 861 c. c. b.).

361. Cel ce este turburat în posesiune prin samavolnicie nepermisă, poate cere dela turburător încetarea turburării și dacă se teme de repetare, poate cere prin acțiune ca instanța să interzică turburarea. Nu are acest drept dacă posesiunea sa față de turburător sau față de autorul acestuia e nelegală și dobândirea posesiunii nelegale s'a întâmplat nu mai târziu de un an socotit dela turburare (§ 862 c. c. g.).

362. Săvârșindu-se o samavolnicie nepermisă față de posesor, acțiunea bazată pe art. 361 se cuvine și posesorului principal. În cazul dela art. 360, posesorul principal poate pretinde numai ca posesiunea să se restituie fostului posesor. Dacă însă acesta nu mai voiește sau nu mai poate primi posesiunea posesorul principal poate cere a i se da lui (§ 869 c. c. g.).

Imprejurarea că deposedarea sau turburarea din posesiune s'a întâmplat cu voia posesorului nu exclude dreptul posesorului principal de a putea acționa și independent în baza art. 358, 360 și 361.

363. Drepturile întemeiate pe art. 358, precum și pretențiile întemeiate pe art. 360 și 361 se cuvin posesorului și împotriva posesorului principal. Însă posesorul principal este apărat în posesiune față de posesor numai întrucât acesta depășește în mod vădit limitele posesiunii sale și prin aceasta, dacă fără drept ar cauza posesorului principal pa-

gube însemnate, după cum s'ar putea presupune din împrejurări.

364. Față de pretențiile întemeiate pe art. 360 și 361, făptuitorul se poate apăra că el a avut drept a pretinde posesiunea lucrului dobândit prin samavolnicie nepermisă sau că cel obligat în baza art. 357, al. 2, poate invoca astfel de apărare, numai dacă (în ambele cazuri) s'a stabilit aceasta prin sentință judecătorească. (§ 863 c. c. g.).

365. Pretențiile întemeiate pe art. 360 și 361 încetează dacă cel îndreptățit n'a intentat acțiune pentru validitatea pretențiunii sale în termen de un an socotit dela săvârșirea samavolniciei nepermise. (§ 864, al. 1 c. c. g.).

366. Dacă un lucru mobil a ajuns din stăpânirea posesorului pe locul care se află în posesiunea altuia, posesorul locului este obligat să permită posesorului să caute și să-și ia lucrul, afară numai dacă între timp el însuș sau altcineva n'a dobândit posesiunea lucrului. Căutarea și luarea lucrului o poate prelinde și posesorul principal al lucrului, întrucât posesorul nu mai vrea sau nu mai poate primi posesiunea.

Posesorul locului poate prelinde pagubele izvorite din căutarea și luarea lucrului. Dacă el se poate teme de astfel de pagube, poate face pendentă căutarea și luarea lucrului de darea unei garanții, exceptând cazul când amânarea ar putea ocaziona un pericol. (§ 867 c. c. g.).

VII. De lege ferenda. Deși de considerabilă însemnătate practică, materia acțiunilor posesorii este tratată în mod cu totul insuficient în legislația noastră. E o concepție curioasă a neglija tocmai materia care necesită o reglementare mai dezvoltată, pentru motivul că sunt în discuție numai raporturi de fapt și cu drepturi consacrate. Legiuitorul trebuie să țină seamă de realitate iar în realitatea faptelor, posesiunea este în atenția zilnică a tuturor. Oricât de radical s'ar transforma concepția asupra dreptului de proprietate posesiunea va rămâne totdeauna garantată și apărată de Stat, câtă vreme va exista noțiunea de ordine publică; căci apărarea posesiunii nu este în primul rând decât însăș apărarea păcii sociale.

De aceea, sperăm că legiuitorul unificării se va ocupa pe larg de posesiune (în față îi va sta codul austriac, care a consacrat posesiunii vreo 50 de articole) și că va avea în vedere mai ales acțiunile posesorii cari vor trebui legiferate amănunțit.

În aceasta privință, am văzut că aproape

aceleași condițiuni de fond ca și în dreptul nostru sunt cerute și în dreptul ungar. Unificarea nu ar fi deci dificilă. Problema care desigur se va desbata mai mult, va fi și la noi aceea, dacă dreptul de apărare posesorie se cuvine și detentorilor. Soluția afirmativă o credem admisibilă în interesul ordinei sociale. Dealtfel această opinie, acceptată și de jurisprudența franceză, a fost susținută și la noi.

Însă, dacă e rațional a acorda detentorilor acțiunea posesorie împotriva terților — ni se pare că am forța principiile de drept și am exagera principiul ocrotirii sociale a posesiunii, dacă le-am acorda acțiunea posesorie chiar împotriva celor dela cari ei dețin posesiunea — astfel cum decide jurisprudența ungară. Potrivit principiilor Curiei maghiare, întâlnim în dreptul ungar curiozități de felul aceleia ca un executor testamentar să aibă acțiune pentru reintegrarea în posesia averii succesoriale chiar în contra succesorilor legali¹⁾, sau ca un administrator al averii altuia să aibă acțiune posesorie contra acestuia, ori ca un arendaș să intenteze acțiune împotriva proprietarului arendaș.

A permite precariștilor, cari posedă alieno nomine, să se întoarcă cu acțiune posesorie tocmai în contra celor pe cari îi reprezintă, adică în contra acelor în numele cărora posedă, nu este nici logic, nici juridic. Dealtfel nu vedem nici cel puțin o însemnătate practică deosebită prin acordarea acțiunii posesorie. Cei ce dețin un bun în virtutea unui contract bilateral, dacă sunt turburați în posesiune de co-contractantul lor, pot intenta împotriva lui acțiunea din contract, o acțiune personală de executarea contractului sau de daune-interese, astfel că ei sunt îndeajuns protejați de lege.

În sfârșit, ar fi de dorit ca în viitoarea legislație, acțiunile posesorii să ia caracterul grabnic și sumar pe care-l înfățișează „cerea de repunere sumară”, introducându-se dispozițiile menționate din procedura civilă ardeleană (V, IV, 2). Sub imperiul regulilor noastre actuale, până când procesul se termină definitiv, posesorul este lipsit prea mult timp de folosința imobilului.

VIII. Sentința ce adnotăm face aplicarea principiilor mai sus expuse. Subliniem numai împrejurarea că reclamentul deposedat îngădui-se prin act scris proprietarului care îi

vânduse imobilul, că, la caz de neplata unei singure rate, să-l poată deposeda fără chemare în judecată (un pact comisoriu de reziliere, de gradul al treilea). Pârîtul, succesor cu titlu particular al proprietarului-vanzător, intrând în posesia imobilului nu procedase decât în virtutea permisiunii date de însuș reclamantul. Cu privire la aceasta, ne mărginim a cita deciziunea No. 4485 din 1882 a Casației din Budapesta care spune: „Turburarea posesiunii se poate săvârși numai prin o procedare arbitrară, iar nu și prin procedarea bazează pe o stipulație contractuală, adică prin o procedare legitimă” (citată de dl Dr. G. Plopu în Pand. Rom. 1924, I. p. 236). Prin urmare pârîtul procedase în mod legitim și reclamentul, neachitând ratele, nu se putea plânge de turburarea suferită, care nu era decât un efect al clauzei de reziliere la care comsimțise când a semnat contractul.

...

Concordatul forțat extra-falimantar. Urmările falimenului sunt dezastruoase. Ele atacă mai întâi persoana falitului, creindu-i incapacități în viața publică și comercială. Ele îi atacă patrimoniul, căci distrug complet creditul falitului, deșezizându-l totodată de administrația averii și punându-l astfel în neputință de a o mai salva. Cheltuelile procedurii sunt atât deridicate încât adeseori ele singure pulverizează și puțina avere ce a mai rămas.¹⁾

G. Dozan

Judecator Trib. Oradea-Mare

(Vezi Pandectele Române No. 6—7/925.)

(Va urma)

Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel Cluj

Dosarul Nr. 48/925.

Lipsa disp. tranzitorii din pr. peuală română intrată în vigoare în Ardeal dela 1 Sept. 1925. Înlocuirea lor în concret. Discuțiuni. Opinii

Deciziunea Nr. 41

În cauza privitoare pe Paul și Arpád Toth, măcelari detașiți din Cluj.

După ce greșierul a dat lectură apelului declarat de reclamantul Gertner Iosif în contra deciziunii Nr. 2765 - 925 a judeului instructor de pe lângă Tribunalul Cluj, menționatei deciziuni și tuturor actelor din dosarul cauzei, dl procuror general, dr Alexandru Pop, a cerut să se considere deciziunea ca o ordonanță, apelul reclamantului ca o opoziție la acea ordonanță și întrucât această opoziție a fost declarată tardiv, să se respingă ca atare și apoi s'a retras împreună cu greșierul.

¹⁾ Pand. rom. 1922, I, p. 164 (cu nota dlui dr G. Plopu) și 1923, I, p. 224 (cu nota dlui V. M. Dimitriu). Speța privia teritoriul de drept Austriac și s'a aplicat de Casație greșit practica dreptului cul. maghiar. N. R.

¹⁾ La noi, după o lege recentă, Statul poate percepe pentru acoperirea cheltuelilor de personal și material o cotă până la 20% din activul brut. (V. legea modificatoare a art. 969 cod. com. publicată în Monitorul Oficial din 11 Martie 1925)

C a m e r a

Deliberând asupra apelului declarat de reclamantul Iosif Gertner în contra deciziunii Nr. 2765—925 a judeului instructor de pe lângă Tribunalul Cluj,

Având în vedere că din lucrările aflate în dosar, în fapt se stabilește următoarele:

la 8 Octombrie 1924 Iosif Gertner, măcelar angrosist face la Prefectura Poliției în contra lui Paul și Arpad Toth, măcelari detaișli din Cluj, un denunț că numiții l-ar fi înșelat cu ocaziunea afacerilor de vânzare-cumpărare intervenit între ei și după ce se fac cuvenitele cercetări, actele se înaintează Parchetului Tribunalului Cluj;

Parchetul, constatând că în speță nu poate fi vorba de o sustracțiune, pe baza art. 101 pt. 1 pr. p. magh. (legea XXXIII—1896) declară stinsă cercetarea prealabilă efectuată în contra numiților;

Reclamantul făcând recurs în contra deciziunii de neurmărire a Parchetului Tribunalului, Parchetul General, potrivit dispozițiilor art. aceluiaș cod de procedură, confirmă deciziunea recurată;

Reclamantul atunci, pe baza art. 42 aceleiași legi, însușindu-și reprezentarea acuzării, propune judecătorului de instrucțiune, ordonarea instrucțiunii și judecătorul de instrucție prin deciziunea Nr. 2765—925 din 31 August 1925, respingându-i propunerea, reclamantul căruia i se comunică această deciziune la 28 Septembrie 1925, declară apel în contra ei în ziua de 6 Octombrie 1925 și apelul care este adresat Camerei se înaintează acestei Camere, împreună cu dosarul, de către judecătorul de instrucție la Cabinetul căruia se înregistrează.

Ori, dela data de 1 Septembrie 1925 fiind extinse și în Ardeal, prin legea din 15 Aprilie 1925, dispozițiunile din codul român de procedură penală relative la funcționarea Camerilor de punere sub acuzare pe lângă Curțile de Apel, în locul celor care funcționau pe lângă fiecare Tribunal pe baza legii XXXIV—1897, precum și dispozițiunile relative la atribuțiunile Camerilor de acuzare; iar pe de altă parte nici în Cartea II titlul II din codul român de procedură penală în care se menționează atribuțiunile Camerilor de acuzare și nici în legea din 15 Aprilie 1925, nefiind vre-o dispozițiune tranzitorie în ce privește deciziunile judecătorilor de instrucțiune luate înainte de data extinderii în Ardeal a codului român de pr. p. adică înainte de 1 Septembrie 1925, în cauzele în care tangențial ar fi lezate interesele reclamantilor, deciziuni care în sistemul Legii XXXIII—1896 puteau fi atacate conf. art. 378 cu apel la Camerele de acuzare de pe lângă Tribunale, este a se stabili în primul rând dacă în sistemul codului român de procedură penală există vre-o cale de atac în contra unor astfel de deciziuni.

Având în vedere că în sistemul Legii XXXIII—1896 după care reclamantul putea, însușindu-și reprezentarea acuzării, în cazul când Parchetul nu găsea că este cazul de a ridica acuzare, să propună judecătorului de instrucție ordonarea instrucțiunii, deciziunile judecătorului de instrucțiune prin care se hotăra motivat în fapt și drept, asupra ordonării sau neordonării instrucțiunii, se luau îndată ce procedura era terminată și după ce se examina toate actele dresate cu ocaziunea cercetărilor prelabile care avuseseră loc.

Având în vedere că astfel fiind aceste deciziuni sunt exact ordonanțele judecătorului de instrucțiune,

ce se dau potrivit capitolului VIII din Cartea I a codului român de procedură penală extins și el în Ardeal prin legea din 13 Aprilie 1925 și

Având în vedere că potrivit paragrafului II opoziția ultimă, din articolul 137 din codul român de procedură penală, deasemenea extinsă în Ardeal, recunoscându-se părții civile dreptul de a forma opoziție la oricare ordonanțe ale judecătorului de instrucțiune, care ar vătămă interesele sale civile, iar art. 320 din Legea din 13 Aprilie 1925 prin care se extind în Ardeal și dispozițiunile din codul român de procedură penală relative la atribuțiunile judecătorului de instrucțiune, neabrogând din Lega XXXIII—1896 decât părțile contrare privitoare la judecătorii de instrucțiune, evident în speță „apelul” declarat de către reclamant în contra „deciziunii” judecătorului de instrucțiune prin care neordonându-se instrucțiunea propusă de el ca acuzator privat subsidiar, îi leza tangențial interesele, este admisibil, urmând a se judeca însă, potrivit dispozițiilor prevăzute de art. 481 pr. c. conform conținutului său și în spiritul legii sub regimul căreia a fost declarat, adică ca opoziție și nu ca apel cum greșit a fost numit.

Având în vedere însă că conform paragrafului IV din acelaș articol — 137 cod. rom. de pr. p. — opoziția părții civile trebuie să fie formată în termen de trei zile din ziua notificării ordonanței la domiciliul ales de dânsa, și în speță după cum s'a constatat mai sus reclamantul a format-o în a noua zi din ziua notificării, această opoziție a fost tardiv formată,

Pentru aceste motive redactate de dl președinte Nicolae N. Davidescu, în majoritate,

În unire cu concluziunile dlui Procuror general

D e c i d e

Respinge ca tardivă opoziția formată de reclamantul Iosif Gertner în contra ordonanței Nr. 2765—925 a judeului instructor de pe lângă Tribunalul Cluj.

Pronunțată azi 7 Noiembrie 1925 în Cluj la Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel, sub președenția dlui consilier Nicolae N. Davidescu, membri fiind dni consilieri V. M. Dimitriu și G. Georgian.

O p i n i u n e

Subsemnatul consilier de Curte, membru în Camera de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de Apel Cluj în afacerea din dosarul penal Nr. 48—925 difer de părerea majorității pentru următoarele motive:

Din dosarul înaintat Camerei rezultă în fapt următoarele: Iosif Gertner după ce s'a adresat Parchetului Cluj cu o plângere penală încă din 1924 și fiindu-i respinsă cererea, ca afacerea să fie cercetată de parchet definitiv, prin respingerea recursului de către Parchetul General la 17 Aprilie 1925 cu Nr. 921—925 s'a adresat judeului instructor ca acuzator privat subsidiar cerându-i să ordone instrucția; iar în urma cercetărilor judecătorul de instrucție emite în cauză deciziunea Nr. 2765—925 în ziua de 31 August 1925 și prin care în baza art. 105 pr. penală în vigoare în Ardeal la acea dată respinge propunerea de a se ordona instrucția în cauză pentru motivele arătate în acea deciziune aflată la dosar.

Deciziunea judeului instructor a fost comunicată părții vătămăte pe calea înmanării în ziua de 28 Septembrie 1925 și aceasta în conformitate cu pr. p. magh. a declarat apel în termen, adică la 6 Octombrie către Camera de Acuzare. Această conf. art.

137 pr. penală română o respinge ca tardivă conform cu al. 4 al aceluiaș articol.

Greșește majoritatea când consideră *sesizată* legal Camera cu judecarea opoziției-apel al părții vătămate.

Greșește majoritatea când consideră *apelul* drept *opoziție* iar *decizia* *judelui* instructor drept *ordonanță*.

M o t i v e :

Din nici un text de lege nu rezultă această putere a Camerei de punere sub acuzare

Aceasta fiind o instanță de apel în materie de trimitere penală și de punere sub acuzare în materie de crimă de competența Curților cu Juri (conf. codului penal român) ea nu poate eși din cadrul acestei competențe.

Nu sunt de părerea aceloră cari socotesc că orice cerere adresată Camerei trebuie să aibă darul a o îmbrăca în mod imperativ cu competența de judecată și această instanță este obligată să se pronunțe printr'o decizie.

Socotesc că, Camera de punere sub acuzare nu poate fi sesizată decât prin *opoziție* în conformitate cu art. 137 pr. p. în anumite forme, declarată în *anumit loc* și anume *termen* și de către raportul procurorului general după aceleași reguli și mai ales în materia penală a trimiterii penale în *afaceri unde instrucția a fost urmată conf. procedurii penale române* intrată în vigoare în Ardeal dela 1 Septembrie 1925.

Este adevărat că legea de pr. p. română ce se aplică în Ardeal dela Septembrie 1925 nu conține nici o dispozițiune tranzitorie, relativ la modul de procedare în cauzele penale aflate în instrucție la data de 1 Septembrie când ea a intrat în vigoare, afaceri penale ce s'au urmat conform procedurii maghiare scoasă din vigoare. În lipsă de orice îndrumări ministeriale sau din partea organelor superioare cu răspundere în mersul regulat al afacerilor penale de natura celei în discuție.

Sunt de părere că, Camera de acuzare singură trebuie să-și între în rolul legal sau să-și aroge acest drept în interesul superior al Justiției țării.

Cu alte vorbe socotesc că, Camera de acuzare să avizeze la rezolvarea unor cauze ca cea din speță și să înlocuiască prin hotărâri chibzuite *dispoziții tranzitorii* cari lipsesc din lege.

În asemenea cazuri hotărârile ei trebuiesc a fi *principial legale* și prin comparație cu regulile pr. civ. în vigoare, ce înlocuiesc totdeauna regulile lipsă ale pr. penale; a fi în concordanță cu *doctrina* unică în materie de orice procedură și apoi a fi și *echitabile* în sensul ca să nu se impieteze asupra drepturilor celor ce se adresează Justiției țării unică și sfântă, oricare ar fi legile scrise aflate în curs pe o parte sau întreg teritoriul țării.

Este știut că afacerile în curs de judecată în fața instanțelor civile odată începute sub imperiul unei proceduri la prima instanță, nu mai pot fi judecate conform altei legiuri de procedură civilă noui în apel și recurs. În acest senz Legea de pr. civ. de accelerare a judecăților extinsă pe tot teritoriul țării are *dispoziții tranzitorii exprese*.

Ori, în speța penală situația era identică. Partea vătămată adresase cererea ei de cercetări penale sub imperiul legii de pr. p. maghiară și afacerea se isprăvisc prin decizia *judelui* instructor din 31 August 1925, sub imperiul legii maghiare. Conform acestei

legiuri partea vătămată are drept de apel în 8 zile libere dela comunicare contra deciziei judecătorului de instrucție; iar dacă Camera de acuzare pe lângă Tribunal nu mai exista, este Curte de Apel, Senat penal. Aceasta este chemată a judeca apelul în conformitate cu regulile pr. penale maghiare (379 pr. p. m.) dar în nici un caz Camera de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de Apel, care n'are cădere a judeca conf. pr. p. magh. îmbrăcându-se cu haina Camerei de acuzare de pe lângă Tribunal desființată și în nici un caz să-și aroge dreptul de a judeca conform regulilor pr. p. române: pentru că este un non sens juridic și mai departe adaug: în speță s'a întâmplat ca deciziunea să fie înmănată părții vătămate mai târziu și a venit înaintea Camerei de punere sub acuzare tocmai la 7 Noembrie, dar dacă partea lua cunoștință verbal de deciziune în ziua de 31 August, *declara apel atunci* și apoi venea desigur mai târziu la Cameră. Și în acest caz — identic de altfel ca în speță — se mai putea spune că partea este decăzută din dreptul de apel cuvenit ei conf. pr. penale maghiare?

În doctrină este știut că prin opunere cu principiul că *legile dispun numai pentru viitor*, legile de procedură penală au putere retroactivă. Cu alte vorbe toți cei aflați în fața instanțelor represive au a fi instruiți și judecați conform legilor de procedură penală, pe care Statul ca autoritate supremă le găsește mai potrivite și nu numai din momentul pe care acesta le pune în vigoare dar și asupra acelor cauze penale aflate în curs de arestări bunăoară.

Conform acestui principiu fără replică, toate afacerile penale aflate la cabinetele procurorilor și judecătorilor de instrucție pe ziua de 1 Septembrie 1925 în Ardeal și Bucovina a urmat să se transforme din punctul de vedere al instrucțiunii conf. pr. p. române. Spre exemplu procurorii au trebuit să sesizeze fie pe judele instructor, fie instanța de judecată prin rechizitorii introductive trimițând dosarele acestor foruri judecătorești. Judecătorii de instrucție au trebuit să emită mandate de arestare contra celor ce urmau să fie mai departe ținuți arestați și să nu mai dea deciziuni ci numai ordonanțe în conformitate cu noua lege având concluziile procurorilor și după cazuri chemând părțile spre pildă a se constitui parte civilă.

Chiar procedând astfel bunăoară judecătorii de instrucție n'au putut transforma în mandate de arestare, deciziile de arestare conf. art. 141 pr. p. maghiară, care rămăsese devifitive pe 15 zile sau pe trei luni și consfințite ca atare de Curtea de Apel etc.

Iată deci o dispoziție tranzitorie care nefiind cuprinsă în lege și-a avut și-și are rațiunea pentru că e principial legală, neajungând pe nimeni.

Conformându-se deci și Camera de punere sub acuzare acestui principiu dispoz. tranzitorie, n'avea decât să trimită afacerea cu care era sesizată în mod nelegal avea acest drept de complectare și fără a o judeca, procurorului sa deadreptul *judelui* instructor cu îndrumarea ca să procedeze în conformitate cu pr. penală română: adică să se ia interogatorul părții vătămate, s'o întrebe dacă se constituie parte civilă, să ceară concluziile procurorului și în urmă să-și dea ordonanța de neurmărire, care putea fi atacată cu drept de vătămat la Camera de punere sub acuzare, caz numai când aceasta din urmă putea judeca fiind sesizată legal și în termen.

Camera de acuzare însă s'a considerat sesizată cu călcarea drepturilor părții vătămate.

I-a aplicat regulele art. 137 pr. p. română cand partea le avea pe cele din art. 378 și 388 pr. p. maghiară.

A consfințit arbitrar o decizie a judeului instructor, care rămâne hotărâre definitivă, pe care o consideră ordonanță fără să fi fost dată cu concluziile parchetului și cu constituirea de parte civilă a vătămatului și mai mult răpește părții civile orice drept de a se mai putea adresa direct instanței cu plângere în această afacere, de oarece ordonanța judeului instructor are autoritate de lucru judecat.

Văd deci că procedând astfel Camera de punere sub acuzare arogându-și un drept ce nu-l avea a procedat *nelegal, nejuridic procedural și neechitabil* călcând adică drepturile părții vătămate de a-și mai putea cere drepturile ce-i dă legea: atât cea maghiară reprezentând singur acuza; cât și cea română putând face plângere directă instanței de judecată penală.

Pentru aceste motive sunt de opinie că soluția dreaptă și în lipsă de dispoziții tranzitorii nu putea fi decât una: Camera de punere sub acuzare să nu se considere sesizată cu judecarea acestei afaceri urmând: 1. Ori a transmite spre complectare judeului instructor pe cale administrativă spre a fi în concordanță cu pr. p. română și a se sesiza cu judecata ulterior. 2. Ori în cazul cel mai rău a transmite afacerea spre judecare Curții de Apel, Senatul penal conf. pr. penale maghiare.

Cluj, 7 Noiembrie 1925.

Vasile M. Dimitriu
Consilier de Curte

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

(Judecătoria, Tribunale, Curți de Apel din Ardeal)

Tribunale

Legitima apărare. Art. 79 C. P. Dacă fuga este sau nu o condiție necesară pentru ca cel atacat să poată uza de dreptul de a se apăra. Excepție când cel ce atacă este un ascendent al celui atacat. Nu există nici un text de lege care ar impune celui atacat că numai atunci să poată uza de dreptul de a se apăra dacă și întrucât n'ar putea împiedica urmările atacului prin fugă.

Restricțiunea aceasta are aplicare numai în cazul când cel ce atacă este vreun ascendent al celui atacat, în care caz, norme de drept moral impun de datorie descendentului atacat ca numai în cazul extrem să recurgă la dreptul său de apărare.

Asupra unicului motiv de casare: violarea art. 385 pct. 1 c) pr. p., prin stabilirea existenței legitimei apărări ca o cauză apărătoare de pedeapsă, în mod greșit.

Având în vedere că ambele instanțe de fond au stabilit faptul că victimele înfălnind pe acuzat în pădure, aflându-se toți în stare de dușmănie; victimele au sărit jos din car și înarmați cu un topor, iar Dionisie cu mâna goală, s'au apropiat de infractor, amenințându-l cu moartea;

Că ambii au înaintat până la distanță de 6—8 pași de acuzat, deși acesta i-a făcut atenți că întrucât se vor mai apropia îi va împușca.

Că victimele ignorând această amenințare acu-

zatul a tras două focuri de pușcă, care au omorât pe loc pe ambi vătămați.

Având în vedere că faptul astfel stabilit întru-nește elementele legitimei apărări prevăzute în art. 79 C Pen., deoarece nu exista nici un text de lege care ar impune celui atacat că numai atunci să poată uza de dreptul de a se apăra dacă și întrucât n'ar putea împiedica urmările atacului prin fugă, ceea ce are aplicare numai în cazul când cel ce atacă e vreun ascendent al celui atacat în care caz norme de drept moral impun de datorie descendentului atacat că numai în cazul extrem să recurgă la dreptul său de apărare, ceea ce în speță nu e cazul. (Casafla II 4. P. 1598 1925.)

...

Pretențiunii de despăgubiri contra CFR Prescripția de 3 ani. Art. 9 al legii XVIII din 1874. Întreruperea prescripțiunii art. 1497 c. civ. austr. 1 Diferitele termene de prescripție servesc a face pe părți să-și arate pretențiunile ce ar avea la timp, astfel ca și partea adversară să-și poată face cu înlesnire probațiunea și ca să dispară orice incertitudine în drepturile și datoriile fiecărei părți.

2. Acțiunea de despăgubiri civile intentată contra CFR., după ce au trecut mai mult de 3 ani, dela ziua în care s'a întâmplat accidentul, urmează a se respinge ca prescrisă în baza art. 8 al legii XVIII din anul 1874.

3. Faptul că reclamantul era în serviciul căilor ferate în cursul termenului de prescripție, nu era pentru dânsul o împiedecare ca el să fi fost în imposibilitate de a intenta acțiunea în contra părâtei (CFR) în termenul prescris de art. 9 al legii XVIII din 1874, și nici acest fapt nu constituia vre-o împiedecare legală pentru reclamant, de care el să fi putut beneficia pentru a nu intenta în termen acțiunea sa contra părâtei, iar dreptul reclamantului de a cere daune dela părâtă, nu s'a deschis de atunci când reclamantul a eșit din serviciul căilor ferate, ci din ziua când s'a întâmplat accidentul. (C. I. 762/924 Trib. Tg.-Mureș, red. Jude Anastasiu C. J. 925.)

...

Excepție dilatorie la excepție cambială. Art. 180 pct. 4 din pr. civilă. Deși legea care guvernează în materii de cambii este o lege specială, care cere anumite formalități referitoare la valorificarea pretențiilor derivând din cambii, totuși nu poate fi considerată ca o lege de ordine publică, asupra căreia părțile să nu poată transige, așa că, se poate în mod legal conveni ca, pentru tranșarea diferendelor relative la plata sumelor din cambii, părțile să se adreseze unei comisii de arbitri, care la rândul-i poate decide plata sau neplata, fără aplicarea normelor din legea cambială, ca: mandat de plată, excepțiuni cambiale, etc. (C. 1588/925 Trib. Sighișoara Pres. Manea C. J. 1925.)

...

Arendă pe fructe. Dacă arendașul pe fructe poate intenta sau nu acțiunea posesorie, Soluție negativă. Art. 1103 c. civ. austr. Contractul de arendă pe fructe nefiind o locațiune, ci un contract de societate, aceasta potrivit art. 1103 c. civ. Austr., ca afare este supus exclusiv mijloacelor de realizarea contractelor de societate. (Jud. ocol. Sft. Gheorghe C. 3091/923 C. A. 925.)

...

Onorariu avocatului. Când se obligă părâți la plata în solidar a onorariului. Art. 41 din legea de org. și unificare a corpului de avocați. La principiul că solidaritatea nu se presupune, ci trebuie anume stabilită prin convențiunea părților sau prin lege, legea de organizare și unificare a corpului de avocați, aduce modificarea, după care în chestii de onorarii avocațiale, dacă avocatul a susținut în aceeași cauză interesele comune ale mai multor clienți legați prin aceeași convențiune, obligațiunea acestora de a achita onorariul e solidară.

Așa părâți, — soț și soție, — cari au obținut aprobarea concordatului forțat deschis contra tor la tribunal, în urma muncii prestate de reclamant ca avocat angajat din partea lor, urmează a fi obligați în solidar la plata onorariului convenit avocatului; obținerea aprobării concordatului forțat, fiind necontestat în interesul ambelor părâți. (Sentința trib. Tg.-Mureș No. C. 2181.1925. Preș. Aronescu, C. 7 925.)

Notă. — Potrivit noii legii pentru organizarea și unificarea corpului de avocați, avocații, pentru plata onorariilor datorite, conform înțelesului, său în lipsa acestuia, conform tarifului înțelesului de consiliu general, au dreptul a chema în judecată pe clientul, care nu achită onorariul convenit, sau convenit conform menționatului tarif, înaintea instanțelor judecătorești ale domiciliului avocatului: (Art. 41 din lege și reg. I. de org. a Corp. de avocați).

Înainte de intentarea procesului pentru onorarii, avocatul are facultatea, dacă bunioară socotește că ar fi posibilă o înțelegere cu clientul său, să se adreseze decanului local, care citând părțile va mijloci împăcarea lor.

Legea nu cere avocatului ca mai întâi să se adreseze decanului local pentru plata onorariului datorit și neachitat de client, și apoi să aibă drept, în caz de nereușită a intervenției decanului, la intentarea acțiunii pentru onorarii. Mijlocirea împăcării solicitată decanului local e pur facultativă, avocatul având dreptul a se adresa direct instanței judecătorești pentru onorariile datorite.

Acțiunea se judecă de urgență în camera de consiliu, fără drept de opoziție la orice instanță și cu drept de apel în termen de 10 zile la judecătorie și de 15 zile împotriva sentințelor tribunalului.

— La acțiunile pentru onorarii avocaților, nu se poate aduce sentința în lipsă cu motivarea simplă din art. 440 pr. civ. de sentință dată în lipsă.

Această pentru motivul că azi nu mai avem constituirea procesului cerută de art. 178 pr. civ. și apoi legea spune categoric, că aceste sentințe se dau fără opoziție: ori sentințele în lipsă dându-se numai la constituire și putând fi atacate cu opoziție, își aveau rațiunea lor, pe când azi, nefiind nici constituire de aceste procese neputând nici fi atacate cu opoziție, este evident că nu se mai pot da asemenea sentințe în lipsă, în baza art. 440 pr. civ. în schimb se pot da sentințe pe baza omisiunii zlei dezbateri în fond, conform art. 445 pr. civ.

— Termenul de apel, la acțiunile pentru onorarii avocațiale, curge de la pronunțare pentru partea prezintă și de la comunicare pentru partea care a lipsit de la judecată. (Art. 41).

Dispozițiunile art. 399 pr. civ., după care sentințele aduse în fond, trebuiau comunicate în totdeauna, indiferent că părțile au fost sau nu prezent la pronunțarea lor, sunt modificate prin disp. art. 41 din legea de organizare a adv., în adevăr, dupe această lege, dacă părțile au fost față la pronunțarea sentinței, aceasta nu li se mai comunică sentința numai părții lipsă.

— Obligațiunea clienților de a achita onorariu convenit avocatului lor e solidară, numai atunci când acesta a susținut interesele comune ale clienților legați prin aceeași convențiune.

Așa când un avocat face un contract de donațiune prin care o mamă donează jumătate din avere fiului său iar cealaltă jumătate soțului de al II-lea și tată vitreg al fiului său, și când aceea mamă moare înainte de a achita onorariu convenit pentru confecționarea actului de donațiune adv. dând în judecată pe cei doi moștenitori donatori, nu poate cere obligarea solidară a acestora, căci nu se poate zice că a susținut interesele comune, când fiul, prin acel act de donațiune perde $\frac{1}{2}$ din averea mamei, care fără acel act ar fi venit în întregime în patrimoniul fiului fiind singurul moștenitor.

— Avocatul pentru onorariu convenit, are drept de privilegiu asupra sumei sau averii mobile conservată sau intrată în

patrimoniul clientului prin serviciile prestate ca avocat, dacă creanța sa este constatată prin act scris. (Art. 42 l. de org. a adv.).

— Judecătorii nu pot reduce cheltuielile de timbre taxe de portărei, onorar de expert, indemnizația martorilor, precum și orice alte cheltuieli pe care partea care a dobândit câștig de cauză le va dovedi ca făcute. (Art. 48 l. acc. judecărilor.)

Onorariile avocaților sunt lăsate la aprecierea instanței, care trebuie să fie seamă de importanța și dura a procesului, însă în nici un caz nu vor putea fi reduse sub tariful minimal întocmit de Comisiunea permanentă a onorariilor avocaților, care a fost aprobat de M. de Justiție cu ord. No. 74.915 din 26 Septembrie 1925, publicat în M. Oficial No. 214 din 30 Septembrie 1925.

Deci pentru prestațiunile avocațiale, efectuate de la 30 Sept. 1925, judecătorii sunt obligați a fixa onorariile avocațiale, numai dupe normele arătate în menționatele tarife, care sunt minimale.

G. A.

Cui aparține încheierea contractelor oneroase ale unui oraș? Hotărârea trebuie să fie adusă de Prefectul orașului și aprobată de Minister. Cine are drept a apela hotărârea consiliului și în câte zile? Convențiile ce se încheie cu orașul sunt supuse dispozițiilor legilor speciale în vigoare. (Art. 2 c. civ. austriac). Când e vorba de înstrăinarea unei averi comunale, și în tot cazul, de un contract oneros, hotărârea trebuie adusă de adunarea generală, azi înlocuitorul ei prefectul orașului și în plus această hotărârea trebuie să fie aprobată și de Minister. Convențiunea încheiată, fără aprobările sus menționate, nu poate fi considerată ca un contract definitiv, și deci din neexecutarea acesteia de către oraș (pârâta) nu poate naște pentru reclamant dreptul de a cere despăgubiri, mgi ales că conform art. 70 al legii XXI din 1886 și art. 84 din statutul orașului, Jurisconsultul orașului avea dreptul a apela hotărârea consiliului în 15 zile și jurisconsultul în speță exercitându-și acest drept a și apelat-o și aceasta prin hotărârea 1249 din 1921 a Prefecturii orașului și No. 16955—921 a Ministerului de Interne a anulat-o așa că chiar dacă mandatul dat în speță lui Dvoracsek, veterinar și directorul abatorului com. Tg.-Mureș, să valorifice 459 porci aflați în abatorul orașului ar fi fost legal constituit prin anularea hotărârei consiliului orașenesc, acel mandat și-a pierdut și el valoarea. Reclamant potrivit art. 2 c. civ. austr., trebuiau să știe că convențiile ce se încheie cu orașul sunt supuse dispozițiilor legilor speciale în vigoare și deci nu pot invoca scuza că n'au avut cunoștință, că hotărârea consiliului, respective Prefectului orașului, a fost sau nu definitivă. (C. I. 1758/924 C. Apel Târgul-Mureș raportor A. Balan C. J. 1925.)

Dreptul la despăgubiri rezultat din accident suferit la CFR-față de Stat Prescripția de 3 ani. Art. 9 al legii XVIII din 1874. Ord. No. 14.473/1919. Potrivit art. 9 al legii XVIII din anul 1874, dreptul de acțiune la despăgubiri, derivat din accidentele suferite la CFR față de Stat, să prescrie în timp de 3 ani, de la data accidentului și că atari acțiuni potrivit pct. 8 al art. 2 pr. civ., cad în atribuția tribunalului competent. Ordonanță No. 14.474—1919 a resortului justiției din 6 Noembrie 1919, dispunea numai suspendarea judecării acțiunilor de despăgubiri în contra CFR însă nu opreau punerea în curgere a acțiunilor de afare natură, deci prescripțiunea deja începută ar fi putut fi întreruptă numai prin o acțiune intentată la tribunalul competent, cererea de despăgubiri făcută direct C. F. neavând darul să suspende prescripția.

(C. I. 1670/925 C. A. Tg. Mureș. Dr. Bulean red. C. J. 1925.)

Revizuire. Art. 143 c. civ. a. și art. 396 pr. civ. Urmează a se respinge ca prematură acțiunea reclamantei în obligarea părților, în calitate de bunic, la plata unei pensii alimentare, pentru întreținerea unei copile legitime, născută din căsătoria reclamantei cu fiul părților, cât timp reclamanta n'a făcut cu nimic dovadă că tatăl copilei ar fi insolubil, adică în neputință să plătească pensia de întreținere. Obligația bunicilor este subsidiară, și nu trece asupra lor, decât numai în caz de insolabilitate a tatălui legitim (Art. 143 c. c. a.) Insolabilitatea cuiva se stabilește printr'o urmărire infructuoasă, și deci cât timp reclamanta, care posedă titlu executoriu contra tatălui copilei n'a procedat la executare, nu se poate considera ca stabilizează insolabilitatea debitorului, și cu drept cuvânt instanța de apel a putut să nu țină seamă de certificatul comunal prezentat de reclamantă, care stabilește numai că părătul nu avea nici o proprietate personală.

(N. C. III 1474/924 C. A. Tg. Mureș raportor G. Diaconescu C. J.—1925)

Incheierea tribunalului prin care se cere ca într'un termen dat în locul defunctului să se introducă moștenitori săi, nu poate fi stinsă dacă nu s'a satisfăcut invitațiunea în acel termen, mai ales când cerere de stingerea procesului nici nu se făcuse art. 470 pr. civ. În fapt. Judecătorul referent a stins acțiunea pentru că reclamantul nu a satisfăcut în termen invitațiunea ce i s'a făcut prin încheierea trib. Târgu-Mureș diu 19 Sept. 1921, de a înainta în termen de 50 zile o acțiune nouă contra succesiunii sau eventual contra succesorilor părătului defunct.

În drept. Nici un text de procedură nu prevede o asemenea sancțiune pentru depășirea unui termen acordat de instanța judecătorească, că în orice caz numai tribunalul care îl acordase putea să se pronunțe asupra consecințelor depășirii lui, că mai mult încă un asemenea termen nefiind prevăzut de lege decăderea ce ar putea rezulta din neobservarea lui nu se poate pronunța decât la cerere, că o asemenea cerere nu se făcuse, iar până atunci, reclamantul putea oricând introduce în cauză ca părăți succesiunea sau pe succesori.

Incheierea trib. este apoi dată cu ocolirea disp. art. 470 pr. c. deoarece părătul defunct, după cum reesă din dosar avea mandatar pentru ducerea procesului, pe avocat, și nici acesta nici parte adversă nu au făcut asemenea cerere nici nu au cerut suspendarea; astfel că procesul trebuia continuat între reclamant și defunct. (N. C. 244/925 C. Apel Târgu-Mureș. Macarovici raportor. C. J. 925.)

Suspendarea procesului civil. Art. 254 pr. c. Probă cu martori. Inadmisibilitate. Neintervenirea erezilor prezumtivi la anularea donațiunilor. Suspendarea procesului civil până la tranșarea afacerii penale referitoare la martorii, audiați la prima instanță, întrucât aceasta conform art. 254 pr. civ. este o chestie lasată la aprecierea instanței (în speță Curtea) și dat fiind că depunerile martorilor audiați la prima instanță datează din 1918, iar plângerea la parchet a fost înaintată abia la 16 Aprilie 1920 după cum se prelinde de părătă, deci din apel reesă, că posedă

toate datele, având tot aceiași martori, spre a înainta plângerea la timp, în atari împrejurări nu e loc de suspendare.

Nici audiera martorilor propuși în apel nu e admisibilă întrucât prin acei martori nu se tinde a se stabili fapte contrarii celor constatate la prima instanță, ci că acei martori au făcut depuneri mincinoase, ceea ce nu are a fi stabilit de instanța civilă.

Nu e nevoie nici ca erezii prezumtivi să intervină în proces, deoarece condiția dela donațiune ca după moartea donatârilor, donațiunea să revină moștenitorilor lor nu are alt înțeles decât a prohibi înstreinarea obiectelor donate, care condițiune însă ridică donatorului dreptul de revocarea donațiunii pentru ingratitudinea. (N. C. 193.1920 C. A. Târgu-Mureș C. J./925.)

Lămuriri în privința aplicării legilor

Circulară ministerială

În vederea conștiințioasei aplicațiuni a circularilor noastre No. 82.236 și 83.536 din 17 și 22 Octombrie a. c. și asigurării exercițiului dreptului de vot tuturor acelor care întrunesc condițiunile legale de a fi alegători, vă recomandăm mai jos normele unitare de urmat în procedura de judecată a contestațiilor la listele electorale — de orice natură ar fi ele, politice, județene, comunale sau profesionale — în toate cazurile în cari legea care dispune întocmirea lor sau regulamentul de aplicațiune a acelei legi nu prevăd o anumită procedură.

Din faptul că unele dispozițiuni legislative — cum este cazul art. 158 alin. 5 și 382, alin. 3 din legea pentru unificarea administrativă — prevăd că judecătorul se pronunță, fără debateri contradictorii, „în camera de consiliu“, asupra contestațiilor la listele electorale unii domni judecători și ajutori de judecător, cu dreptul de a judeca, s'au crezut îndreptățiți să rezolve aceste contestațiuni fără nici o cercetare prealabilă și fără dovezi, de cele mai multe ori pe temeiul simplelor afirmațiuni orale ale prezentatorului contestațiunii, care nici nu era măcar testatorul, ci un prețins însărcinat al său sau reprezentantul oficial de înscriere în listele electorale a unui partid politic.

Din această cauză s'a putut observa chiar în alegerile pentru Camerele agricole — în cari procedura de judecată a contestațiilor este mai strânsă decât cea din legea pentru unificarea administrativă — că în listele electorale s'au strecurat printre alegători și pe baza acestei calități, printre candidați și aleși unii locuitori cari nu întrunesc condițiunile cerute de lege; iar alții cari, deși întrunind aceste condițiuni, se găseau condamnați, prin hotărâri judecătorești definitive, la pedepse infamante, pentru care legea îi declară nedemni de a fi alegători. Numeroasele contestații făcute pe aceste motive înaintea Camerelor agricole și înaintea Uniunii acestor Camere fac dovada peremptorie a acestei afirmațiuni.

Ținând seama de această tristă experiență și pentru a evita pe viitor repetarea unor asemenea situații cari pot, pe de o parte, să altereze expresiunea voinței celor îndreptățiți de a forma corpul electoral,

far pe de altă parte, de a arunca bănueli asupra moivelor cari au determinat pe judecători să admită semenea înscrieri nejustificate, în îndoitul interes al respectului legii și al autorității și prestigiului magistraturii și puterii judecătorești, v'am trimis circulara cu No. 82, 236 d.n 17 Octombrie a. c. prin care în substanță vă invit ca repudind sistemul ilegal al admiterii contestațiilor prin simplul act al înregistrării lor, să cereți dela acei cari pretind a exercita drepturile politice, comunale, județene sau profesionale să dovedească că întrunesc toate condițiile cerute de legile corespunzătoare pentru exercițiul lor.

Impotriva opiniei acelor care cred că admiterea contestației nu este subordonată nici unei dovezi și că locuitorii „cari și-au atribuit drepturi pe care știu că nu le au sau au ascuns vreo incapacitate sau nedemnităte din cele prevăzute de lege” cad numai sub sancțiunile penale din legile electorale pentru Adunarea deputaților și Senat, stau nestrămutate atât dispozițiile din legile electorale speciale cât și dispozițiile din decretele-legi electorale pentru Corpurile legiuitoare și cari fac dreptul comun în materie electorală în toate cazurile în cari legea specială n'a dispus altfel. În deosebi, în ce privește legea pentru unificarea administrativă, care face obiectul principal al circulației de față ca și a circulațiilor anterioare mai sus citate ținem să vă atragem atențiunea din capul locului asupra celor trei dispozițiuni din acea lege cari fac ca decretele legi pentru Corpurile legiuitoare să fie aplicabile în alegerile comunale și județene:

1, Dispozițiunea art. 156, alin. 1. aplicabilă și dispozițiunii transitorii de sub art. 382, care stabilește că, pe lângă condițiile speciale cerute de legea administrativă, alegătorul pentru comună și județ trebuie să mai îndeplinească și „condițiunile cerute alegătorului pentru Adunarea deputaților”.

2. Dispozițiunea art. 160, care zice: „Alegătorilor și aleșilor dela comună și județe sunt aplicabile cazurile de incapacitate, nedemnităte și incompatibilitate prevăzute atât de legea de față cât și în legea electorală pentru alegerile Corpurilor legiuitoare”.

5, Dispozițiunea art. 202, care zice: „Penalitățile din legea electorală pentru Corpurile legiuitoare și dispozițiunile luate prin acea lege pentru a asigura secretul votului, a preveni și pedepsi fraudale electorale sunt aplicabile și la alegerile administrative”.

În asemenea condițiuni, la întocmirea listelor electorale și la judecarea contestațiilor, cercetarea n'are a se mărgini numai la condițiunea domiciliului real, prevăzute de art. 156, alin. 1 și la celelalte condițiuni prevăzute în decretele-legi pentru Adunarea deputaților pentru cari figurează condițiunea naționalității și a cetățeniei, legată de deplinătatea exercițiului drepturilor civile și politice și care nu se poate constata fără cunoștința dispozițiilor privitoare la incapacități nedemnități și incompatibilități. (Cap. II, art. 10—15 D. L. V. Regat; cap. II, art. 11—18 D. L. pentru Bucovina cap. II, art. 10—14 D. L. pentru Ardeal).

Că îndeplinirea tuturor acestor condițiuni este atestată de primării pentru alegători înscriși din oficiu în listele electorale și că dovada îndeplinirii acestor condițiuni trebuie neapărat făcută de cei omiși înaintea primăriilor și, mai cu seamă, înaintea judecătorului care are a da „hotărârea definitivă” nici nu încapă îndoială pentru că toate decretele-legi

în vigoare reclamă acnasta în mod imperios și legile speciale nu modifică în această privință nimic din dispozițiunile lor.

Incepând, în adevăr cu decretul-lege No. 3402 din 14 Noiembrie 1918 — și toate modificările ulterioare — relativ la organizarea și procedura electorală din Vechiul Regat și Basarabia, nu avem a vă cita decât art. 23, alin. 5, care zice-

„Cetățenii omiși din listele electorale vor avea dreptul, în termen de 10 zile libere dela data afișării listelor, să ceară dela judecătoria ocolului respectiv înscrierea în liste, făcând dovada că întrunesc condițiunile cerute de decretul-lege”.

În acelaș spirit, art. 40 și 41 din decretul-lege No. 3620 din 24 August 1919 pentru organizarea și procedura electorală din Bucovina zice:

„În contra deciziei biuroului electoral județean, care va urma, până cinci zile, va avea atât reclamantul până în trei zile dela înmânarea ei, drept de recurs la biurul electoral central, a cărui hotărâre în orice caz va fi definitivă.”

„Recursurile împreună cu toate documentele doveditoare se vor înainta biurourilor electorale județene, cari le vor supune până în trei zile ziuroului electoral central”.

În fine, în acelaș spirit art. 29 din decretul-lege No. 3621 din 24 August 1919, relativ la organizarea și procedura electorală din Transilvania, Banat, Crișana, Sațmar și Maramureș zice:

„Fiecare cetățean cu drept de alegător poate să vadă la primăria comunei de domiciliu, în orele de oficiu, până în ziua a 20-a înainte de data fixată pentru alegere, lista comunei sale și dacă află că cetățenii îndreptățiți de lege n'au drept de alegător sau nu și-l pot exercita, poate cere în zece zile, în scris, pe lângă prezentarea dovezilor de lipsă (necesare), ca să fie trecuți în listă”.

În caz de respingerea cererii cu aceste „dovezi necesare” și cu hotărârea de respingere a primăriei dată „în scris”, cetățeanul are imediat un ultim recurs la judecător, care dă o „decizie definitivă”.

Acestea sunt legile și practica constantă în materie de contestație la listele electorale la care a înțeles să se refere ministerul de justiție când, prin circulara No. 83.536 din 22 Octombrie a. c. v'a recomandat în interesul judecării să atrageți atențiunea că la ziua fixată și afișată pentru cercetarea contestației contestații să aducă cu dânsii actele cu cari să probeze identitatea cât și că îndeplinesc toate condițiunile cerute de lege pentru a fi alegători”.

Da, chiar dacă în decretele-legi electorale citate n'ar fi existat dispozițiunile categorice privitoare la dovada contestațiilor, totuși dispozițiunile art. 158 alin. 5 și art. 382, alin. 3 din legea pentru unificarea administrative erau suficiente pentru a învedera necesitatea dovedirii acestor contestațiuni.

Încheierea prin care se admite sau se respinge contestația având de obiect recunoașterea sau denegarea unui drept, trebuie să-și conserve caracterul de carte de judecată și ca atare să fie motivată așa cum cer legile de procedură și de organizare a judecătorilor pentru toate hotărârile judecătorești, cari cuprind și cărțile de judecată.

(Va urma.)